N^er. 124.

MONITOR WARSZAWSKI.

W WARSZAWIE DNIA 15. PAŹDZIERNIKA 1825. ROKU W SOBOTĘ.

Dostrzezenia meteorologiczne w Warszawie.

		Ciepłomierz R.	Barometr.	Wiatr.	Stan Nieba.
Dnia 13 Października	Zrana . . .	Stopni ciepła . + 5	Cali 28 liniy 0,2	Zachodni Południowo-zachodni	Słońce.
	Popołudniu .	Stopni ciepła . + 10	„ — 1,3	Zachodni	Słońce.
	Wieczorem .	Stopni ciepła . + 6	„ — 2,0	Południowo-zachodni	Gwiazdy.
14	Zrana . . .	Stopni zimna . — 1	Cali 28 liniy 1,9	Zachodni	Mgła.
	Popołudniu .	Stopni ciepła . + 9	„ — 1,7	Zachodni	Słońce.
	Wieczorem .	Stopni ciepła . + 4	„ — 1,1	Południowo-zachodni	Gwiazdy.

Dziekan Wydziału Lekarskiego Króleskiego Warszawskiego Uniwersytetu.

Podaie do wiadomości że w początku roku szkolnego 1825 — 26 zdały Examen ze sztuki położniczéy i otrzymały Patenta iako wyuczone Akuszerki, osoby następuiące:

1. Salomea Wąchalska.
2. Anastazya z Brzozowskich Jasińka.
3. Julianna Neumann.
4. Julianna z Wiatrowskich Kulczycka.
5. Teressa z Czempińskich Siedlińska.
6. Eleonora z Alexandrowiczów Dobrzyńska.
7. Rozalia z Engesern Androwiczowa.
8. Angela z Wiśniewskich Zgierczyńska.

w Warszawie d. 12. Października 1825 r.

Doktor *Roliński.*
Brodziński S. U.

Rada Towarzystwa wyrobów zbożowych.

Donosi Interessantom, iż zebranie ogólne akcyonaryuszów nastąpi d. 1 Listopada r. b. w Warszawie przy ulicy Krakowskie Przedmieście, w domu i Sali posiedzeń Towarzystwa Dobroczynności, o godzinie piątéy po południu, na którém Zgromadzeniu naradzać się będą nad przedmiotami aktem stowarzyszenia, dla ogólnego zebrania akcyonaryuszów przepisanemi.

Raczą przeto akcyonaryusze zebrać się w dniu i mieyscu wyrażoném, nie mogący zaś bydź przytomnemi, mogą otworzyć swe zdanie lub wprost na piśmie do Rady Towarzystwa franco, lub téż, gdy i przez Plenipotenta wotować iest wolno, którémukolwiek ze znaiomych akcyonaryuszów w Warszawie listowne do tego dać zlecenie. — Ma zaszczyt przytém Rada zwrócić uwagę Szanownych akcyonaryuszów, że zaniechanie wielu z nich używania prawa tego mogłoby bezskutecznęm zrobić zebranie ogólne, które stósownie do art. 34 aktu Stowarzyszenia nie iest ważném, ieżli przytomni, osobiście lub przez Plenipotencye nie reprezentuią połowy sprzedanych akcyy — a tym sposobem iedna z naypięknieyszych zasad Towarzystwa, że po iednéy akcyi maiący, z równym głosem wotuią, iak ci co ich maią 400, nie byłaby rozwiniętą.

WARSZAWA.

— JW. Ignacy Hr. *Sobolewski* Minister Prezyduiący w Kom. Rząd. Sprawiedliwości, powrócił do Warszawy.

— Wiadomość nadesłana z Obserwatorium tuteyszego, prostuie umieszczone doniesienia o Komecie w ten sposób: iż teraz nie iest w znaku *Byka*, lecz w znaku *Machiny elektryczney* pod *Wielorybem*; dochodził z Poniedziałku na Wtorek przez tuteyszy południk o godzinie 12, min. 24, sekund. 13.

— Na wystawę pięknych kunsztów przybyło kilka sztuk; między innemi ryciny Józ. Hr. *Sierakowskiego*, podług rysunków *Orłowskiego*; Widok kaplicy w Kościele S. Rocha w Paryżu przez Michalinę *Bieżyńską*; portret rysowany przez *Wysockiego*.

— W ciągnieniu 618 Loteryi liczbowéy Królestwa Polskiego, odbytém dnia 14 b. m. i r. wyciągnięte zostały w następuiącym porządku Nra: 35, 54, 12, 84, 59.

PRZYIECHALI (dnia 13 i 14 Października) Przybyłowski Jacek kupiec z Lipska — Rozen Bormann kupiec z Gdańska — X. Długołęcki Jan Opat z Krasnegostawu — Steinkeller Piotr bankier z Piotrkowa — Kamiński Alexander Kapitan z Włodawy — Morawska Jenerałowa z Puław — Delkiary Hzary artysta z Petersburga — Wieg Antoni artysta z Petersburga.

WYIECHALI (dnia 13 i 14 Października) Isaiew Piotr kupiec do Brześcia Litew. — Witkowski August Prezes do Grabowa — Łubińska Hrabina do Guzowa — Michałowski Tomasz Sędzia do Opinogury — Gaszyński Michał Sędzia do Siedlec — X. Garczyński Józef Infułat do Liwa — X. Tarnowski Kazimierz Kanonik do Łowicza — Byszewska Hrabina do Mrogi — Mitt Martin kupiec do Wrocławia.

z Woroneżu 10 (22) Września.

— Dnia 7. b. m. nastąpiło otwarcie rady Gubernialnéy w tém mieście. Urzędnicy Gubernialni zabrali się o godzinie 7méy wieczorem u P. *Kriwcow* Gubernatora Cywilnego, skąd udali się do pałacu rządowego, a w krótce przybył tamże Jenerał piechoty *Bałaszew* Gubernator Jeneralny. Przewielebny Oyciec *Lebedjew* miał mowę stósowną do okoliczności, po któréy Nayprzewielebnieyszy *Metodyusz* Archimandryta Akatowski, odczytał modły o zachowanie w iak naydłuższe lata Cesarza Jmci i całéy iego dostoynéy familii. Po odebraném błogosławieństwie, posiedzenie rady otwarte zostało; składało się zaś pod prezydencyą Gubernatora Jeneralnego, 1. z Gubernatora Cywilnego, pełniącego także obowiązki Prezydenta regencyi, 2. Z Wice-Gubernatora, Prezesów trybunałów cywilnego i kryminalnego, Radcy reiencyi pełniącego obowiązki naczelnika Policyi, i Adwokata Sądu kryminalnego, zastępuiącego Prokuratora Gubernialnego w czasie iego słabości. Gubernator cywilny podał do odczytania, urządzenie rady zatwierdzone przez Cesarza Jmci: następnie Sekretarz tymczasowy czytał artykuły dodatkowe czerpane z doświadczenia rady podobneyże w Rjazanie ustanowionéy. Postanowiono iż posiedzenia odbywać się będą we Wtorki i Piątki o godzinie 7 wieczór; godzina ta dla tego iest oznaczona aby nieodrywać członków od innych obowiązków, które z mocy swych urzędów pełnić są obowiązani. Gubernator Jeneralny zakończył posiedzenie mową w któréy wychwalił cel rad Gubernialnych. — Przystąpiono następnie do otwarcia rady Powiatowéy Woroneżskiéy, złożonéy z Marszałka Szlachty powiatowéy, Naczelnika Policyi Woroneżskiéy, Kapitana powiatowego, Kassyera, Sędziego, Adwokata powiatowego, Naczelnika handlowego i Burmistrza miasta.

z Wrocławia 4 Października.

— W skutek naywyższego rozporządzenia otworzony został d. 3. b. m. pierwszy Seym prowincyonalny Xięstwa Sląskiego, Hrabstwa Glatz i Margrabstwa wyższéy Lauzacyi. Skoro członkowie i deputowani odprawili nabożeństwo stósownie do swoich religiynych wyznań, zebrali się w umyślnie na to przeznaczonym lokalu. Prezydent *Merkel*, Kommissarz króleski, otworzył seym mową, i gdy oddał prezydencyą obrad Stanów Xięciu Anhalt-Köthen-Pless, Marszałkowi seymu, mianowanemu przez Króla Jmci, odpowiedział Marszałek na mowę kommissarza Króleskiego. Poczém nastąpił u niego wielki obiad. Wznosiły się do niebios z radośną wdzięcznością naygorętsze życzenia o powodzenie Króla Jmci, za okazaną oycowską troskliwość dla prowincyi, przez zwołanie Stanów prowincyonalnych.

— Pewien rzeźnik w Pelschütz w Sląsku położył się dnia 28 z. m. nago w piecu od pieczenia chleba w swoim domu, aby, iak to iuż poprzednio czynił, mógł się w nim wypocić. Piec był gorętszy iak zazwyczay i znaydowało się w nim ieszcze zarzewie. Po niedługim czasie znaleziono tego biedaka uduszonego, palce aż do rąk spalone i wiele mieysc na iego ciele upieczonych. (*G. B.*)

---

z *Wiednia* 26 Września.

— Gdy Cesarz Jmć w mowie swoiéy mianéy w Prezburgu dnia 18 Września wymawiał te słowa: « *Progeditur nempe aetas nostra; et mortalium anni in manibus Domini sunt,* » (wiek móy postępuie, a lata śmiertelnych są w ręku Pana) Cesarzowa Jmść i Arcy-Xiężniczka Zofia były widocznie aż do łez rozczulone. Całe zgromadzenie zostawało przez chwilę w niewymownem wzruszeniu, a gdy Cesarz daléy mówił, wykrzyknęło

nakoniec. „ Boże zachoway go nam długo, długo! “

— Większa część węgierskich magnatów miała podczas wiazdu Cesarza i Cesarzowéy do Prezburga czaple kitki na swoich kołpakach a niektóre z nich 10 do 15tu tysięcy zł. r. w konwencyynéy monecie kosztowały. Nieieden Węgier miał krocie na sobie. Same tylko węgierskie bóty Xcia Esterhazego kosztowały kilka tysięcy dukatów, cały zaś iego ubior wynosił przeszło milion zł. r. w konwencyynéy monecie. Szczególny przepych był w czaprakach i nowych skórach tygrysich, które spadały z ramion węgierskiéy gwardyi szlacheckiéy. Siedmiogrodzka szlachta i Deputowani mieli nadzwyczay kosztowne futra, a na właściwych czapkach swoich tylko niską czarną kitkę, która przecież kilka tysięcy dukatów kosztowała. Inni mieli tylko iedno szerokie szare pióro, lecz które żadnéy kitce nie ustępowało w cenie. *(G. B.)*

z Bruxelli 29. Września.

— P. *Snatich*, znakomity Professor hollenderskiego, niemieckiego, angielskiego i francuzkiego ięzyka w Bruxelli, autor wielu pism pożytecznych o edukacyi, otrzymał od Króla Jmci nagrodę 500 Z. h. za wynalezienie nowéy metody uczenia ięzyków i historyi; lecz Monarcha zobowiązał go aby ten sposób był drukiem ogłoszony.

— Przybył do Bruxelli z Kolumbii artista, Don Cölestino de *Bruguera*, który w Londynie i po innych miastach był świeżo z poklaskami przyięty.

— W osadzie ubogich w *Wortel*, Dyrektor widział się zmuszonym przedsięwziąć środki przeciwko zbytecznemu stroieniu się kobiet. Widać iż chęć podobania się wkradła się nawet i w ten przytułek ubóstwa. *(G. B.)*

— Dziennik Bruxelski z 25. Września donosi że Król Pruski rozkazał aby pożyczka pruska zaciągniona w Holandyi niezwłocznie wypłaconą została.

— Piszą nam z Gandawy że młody Xiądz *Zinserling*, autor różnych artykułów umieszczonych w gazecie tamteyszéy wychodzącéy pod tytułem: *Kuryer Flandryi*, został przytrzymany i osadzony w więzieniu, pod dniem 21 tego miesiąca. Wydawca i drukarz téy gazety, Pan *Poelman* uciekł. Oskarzone przez Urząd publiczny pisma tego Wydawcy, wymierzone są przeciw urządzeniom tyczącym się wychowania publicznego, a szczególniéy przeciw kursom nauk przygotowawczych, dla koadjutorów sposobiących się do stanu duchownego, przed weyściem do Seminaryum. Kollegium filozoficzne w *Lovanium*, które ma bydź otwarte w miesiącu Październiku, przeznaczone iest dla młodzieży sposobiącéy się do stanu duchownego. Arcybiskup Mechliński wymówił się od przyięcia obowiązków Kuratora tego Kollegium, iako próżnego tytułu, który ograniczał go na prezydowaniu w Radzie złożonéy z świeckich osób, maiących kierunek nad temiż filozoficznemi naukami. *(Et.)*

z Londynu 29 Września.

— Papiery greckie spadły na 74; wiadomość że pożyczka turecka ma się zjawić na giełdzie, tak mocno ie zniżyła.

Inni znowu przypisuią nagły spadek papierów greckich, rozkazowi rządu, mocą którego każdy statek wstrzymany bydź ma, skoro podeyrzenie pada, iż broń i zapasy woienne do Grecyi wiezie.

— „ Wyczytaliśmy z podziwieniem w *Kuryerze* sobotnim że część Ministrów mocno była za rozwiązaniem parlamentu, lecz że widoki Pana Canning przemogły i że ieszcze przed czwartkową sessyą gabinetu postanowiono nie rozwiązywać Parlamentu. — Wiadomości te są bez zasadne i w tym przedmiocie nie różniło się wcale zdanie Ministrów i nie zebrali się byli przed Czwartkiem; w Piątek rano Lord Liverpool przedstawił Królowi zdanie gabinetu które Monarcha przyiął.“ *(New-Times.)*

— Nie małą iest osobliwością, że mowę pogrzebową na obchód pamiątki Ludwika XVIII. miano w Anglii i w angielskim ięzyku. Hołd ten oddany został Królowi francuzkiemu na obcéy ziemi za staraniem Xiędza *Orre* duchownego francuzkiego, mieszkaiącego w Liverpool. Text pisma wzięty był z tych słów *Eklezyastyaka*, z rozdz. 39. v. 14. *Sapientiam ejus enarrabunt gentes, et laudem ejus nuntiabit ecclesia.* Mowca nie wyłuszczył wszystkich okoliczności życia Monarchy; lecz wymienił nayglównieysze. Zakończył opowiedzeniem śmierci Ludwika XVIII. — Mowę tę, drukowano w Liverpool.

— Osobliwość angielskich ustaw ściśle zachowywanych w sądzeniu co do litery, okazuie się w pewném zdarzeniu bardzo uderzaiącą. Niedawno uwięziono dziewczynę która używała była obcego pięcioletniego dziecięcia do puszczania w obieg fałszywych pieniędzy. Kazała mu kupować różne łakotki, a tym sposobem wymieniała znaczną ilość pieniędzy. Zaaresztowano dziecię iako wspólnika zbrodni i nie mogło bydź uwolnione pomimo rozpaczy do szaleństwa matki, która go wydać musiała; przed kilką dniami sądzono tę sprawę a dziecię, iak się tego spodziewano, uznane zostało za niewinne; lecz potrzeba, aby to małe stworzenie nie maiące własnéy woli było koniecznie przed sąd stawione, wypływała z ustawy.

— Pokazuią w Londynie parę Hyen z czterema młodemi. Wszystkie sześć znaydują się w iednéy klatce razem. Pierwsze to iest zdarzenie, podług zapewnienia iednego sławnego naturalisty, że Hyena wydała płód w Anglii.

— Na konnych wyścigach w Doncaster wygrał koń *Memnon* nagrodę Saint-Leger nazwaną (przeszło 2240 suwerynów). Ubiegało się z nim o tę nagrodę, 28 zawodników. Lord Darlington kupił zaraz *Memnona* za cztery tysiące gwineów (28600 talarów) Przy téy okoliczności pozakładano się o niezmierne summy; iedna tylko osoba przegrała 30000 f. st. *(G. B)*

— Pewien tkacz żagli, nazwiskiem Jerzy *Jackson*, przezwany *Cowrumps*, założył się niedawno że zje udziec skopowy dziesięciofuntowy w przeciągu iednéy godziny. Stósownie do tego sporządzono iak należy dziewięciofuntowy udziec, (większego albowiem nie można było dostać), rozpoczął swoię pracę w domu w przytomności 30 do 40 osób ciekawych: pokraiano mu i podawano zrazy, które mu tak dobrze smakowały, że zjadł wszystko wraz z dwoma bochenkami chleba w przeciągu trzech kwadransów. Pot płynął z iego twarzy w czasie iedzenia, a żyły na czole nabrzmiały na palec grubości. Wypił 10 kieliszków gorzałki, a potém wody, i ofiarował się ieszcze zjeść 24 paszteciki; lecz nikt nie miał ochoty stawiać swoie pieniądze naprzeciw tak znakomitemu artyście.

— Kommodor *Porter*, pobiéra przez ciąg sześciomiesięcznego zawieszenia od urzędu całą swoię pensyą; kara więc iest tylko nominalna.

— Listy z *Mobile* (Alabama) donoszą z d. 5 Sierpnia o zjawieniu się tam żółtéy febry; mieszkańcy opuszczaią to mieysce. Nawet i w Nowym Orleanie okazały się dnia 12 Sierpnia ślady téy zarazy.

— Czytamy w *New-York Adwertiser*, wyiątki z *Sol* dziennika Mehikańskiego.

Pobożność P. *Ward*, posłańca W. Brytanii do Mehiku, mówi dziennik Amerykański, bardzo wychwalana iest w *Sol*; 13. Czerwca statua z Los-Remedios niesiona była w processyi do Vera-Cruz. Gdy przyniesiono statuę przed dom P. Ward, znaleziono iego powóz ozdobiony kwiatami i przygotowany do ceremonii. Wsadzono tam statuę i zawieziono do Kościoła gdzie odprawiono nowennę.

Dzienniki te mówią także o poruszeniu w Guatimala, wznieconém, iak mówią, przez duchowieństwo przeciwne rządowi.

— Odebraliśmy dzienniki z Rio-Janeiro aż do 26. Lipca. Mówią o przybyciu Pana Stuart lecz tyle tylko oznaymuią, że widział Cesarza. Dzienniki te wystawiaią Brazylią iako będącą w bardzo pomyślnym stanie i zapewniaią że bunt w okolicy Monte-Video prędko przytłumiony będzie. Pułkownik Bomba z synami, dwóch officerów i sześciu ludzi których Riveira wziął w niewolą, uciekli i weszli do Monte-Video, iako też Podpułkownik Queray, który przeszedłszy nayprzód na stronę Riveiry użyty był do oblężenia Colonia z 200 ludźmi, poznał potém swóy błąd, i powrócił do Monte-Video z większą częścią swoich ludzi, broni i amunicyi. Odebrano depesze od Wicehrabiego Laguna z Monte-Video, w których donosi o przybyciu do tego miasta woysk wysłanych z Rio-Janeiro.

— Podług ostatnich wiadomości pochlebiaią sobie w Rio-Janeiro, że wkrótce i zwycięzko ukończoną zostanie woyna w Cisplatyńskiéy prowincyi. *(G. B.)*

— List z Rio-Janeiro dziś rano odebrany donosi że Lord William *Paget* udawał się do Anglii z ważnemi depeszami. Sekretarz interessów zewnętrznych często miał narady z Panem Sztuart, lecz nic o nich nie wiedzą.

z Madrytu 23 Września.

— P. *Everett*, Minister pełnomocny Stanów Zjednoczonych Ameryki, miał zaszczyt złożyć Królowi swoie listy wierzytelne i z tego powodu przemówił do Niego temi słowy.

„ Ośmielam się mieć nadzieię że W. K. M. z równą dobrocią przyiąć mię raczysz iak moich poprzedników. Chociaż pod żadnym względem nie mogę się z niemi równać, starać się będę przynaymniéy zasłużyć na względy W. K. M. usiłuiąc wypełniać obowiązki moiego poselstwa w sposób przyiemny dla W. K. M. “

„ Prezydent Stanów Zjednoczonych polecił mi oświadczyć W. K. M. uczucia uszanowania i przychylności, które rząd i lud amerykański maią zawsze dla Jego dostoynéy osoby, dla Jego Króleskiéy rodziny i dla narodu którym W. K. M. rządzisz. Naygorętszy życzy sobie Prezydent przyłożyć się do wszystkich kroków, mogących ustalić związki dobrego porozumienia, trwaiącego szczęśliwie między Hiszpanią i Zjednoczonemi Stanami. “

„ Oba ludy powołuie ich położenie ieograficzne do prowadzenia z sobą czynnego i obszernego handlu, któryby zdolny

był do podsycania przemysłu i nadania wartości bogactwom iednego i drugiego kraiu. Przyrodzenie uczyniwszy ie sąsiedzkiemi, naznaczyło im wzaiemną przyiaźń i przymierze, a rząd Stanów Zjednoczonych niczego nie zaniedba aby dopomódz tym przychylnym rozrządzeniom Opatrzności, i nie wątpi że tém samém uczuciem przeięte iest serce W. K. M. "

"Prezydent dał mi potrzebne pełnomocnictwo do urządzenia niektórych szczegółowych spraw między dwoma rządami. Szczęśliwym będę ieżeli się do tego przyłożę słabém usiłowaniem moiém."

Król na tę mowę z zwyczayną dobrocią odpowiedział; P. *Everett* przedstawiony był potém Królowéy i Infantom. *(Et.)*

—Dziennik Rospraw donosi, że Poseł Duński — iak mówią na przedstawienie Pana *Zea* — odwołany został przez swóy dwór, z rozkazem aby przez Paryż nie wracał do swéy oyczyzny.

— Osoba która niedawno przybyła z Francyi udała się d. 20 równo ze świtem do San-Ildefonso wraz ze swym sekretarzem. Wnoszą iż poselstwo iéy tyczy się interessów Ameryki południowéy.

— Utrzymuią iż maiący bydź ięszcze mianowanemi 5 członkowie Junty doradczéy, wybrani będą z wyższéy i niższéy szlachty, tudzież ze stanu kupieckiego, z Korunny i Barcellony. Wezwano władze obudwóch miast pomienionych do udzielenia objaśnień względem widoków i sposobu myślenia kilku nayznakomitszych kupców tamteyszych. Skoro nowa Junta czynności swe rozpocznie, wtedy maią bydź ogłoszone trzy ważne postanowienia, które iuż uzyskały króleskie zatwierdzenie, to iest: rozzbroienie ochotników, rozwiązanie wszystkich Junt puryfikacyynych, i udzielenie amnestyi nieograniczonéy.

— Szczególnieysza zaszła zmiana we względzie pensyy płci żeńskiéy. Zaledwie kilka na rozkaz Policyi zamknięto, gdy zaraz dnia 18 b. m. pozwolono przełożonym otworzyć ie znowu. Dozor nad niemi ma bydź poruczony nie Jezuitom, lecz cywilnym osobom, które się iednak oczyścić i o pozwolenie u Rady kastylskiéy postarać winny.

— Znany Biskup Tarragony, *Creus*, rozstał się z tym światem.

— List prywatny daie następuiące szczegóły o nayznakomitszych członkach nowéy Junty radnéy: Prezes *Castannos*, ma lat 65, posiada wielką znaiomość świata, lecz bez mocy charakteru. Jest on nieprzyiacielem inkwizycyi. Odpowiedzi iego żywe i dowcipne. — Arcybiskup mehikański, *Ponte*, iest duchowny pełen talentów, maiący lat 48, który przez nieiaki czas był Wicekrólem w Nowéy-Hiszpanii. Należał on do zawartéy z Iturbidem ugody w Iguala, lecz udał się, gdy Mehik oderwał się od matki Oyczyzny, przez Paryż do Hiszpanii, w któréy żył blisko dwa lata. X. Ponte iest rodzonym stryiem ministra Calomarde. — Arcybiskup Saragossy obstaie gorliwie przy dawnych instytucyach. — Hrabia *Guaqui*, urodzony w Peru, ma lat 52, był on w szczególnieyszém znaczeniu u Infanta Antonio. — Znany oyciec *Alameda* był redaktorem gazet w Buenos-Ayres, poczém udał się do Monte-Video, a ztamtąd do Rio-Janeiro; on to przywiózł depesze do Madrytu, i był członkiem taynéy rady. Lecz w roku 1820 wyiechał na wieś Polzueba-de Alercon. Po przywróceniu Monarchy doznał bardzo wiele łaskawych względów. — Generał porucznik *Venegas*, Margrabia de la Reunion, ma lat 60, iest bardzo uczony i posiada głębokie polityczne wiadomości. Był on poprzednio Gubernatorem w Kadyxie, Wice-królem w Mehiku, Generał kapitanem w Galicyi, w któréy kazał ogłosić Konstytucyą. Mieszczą go w rzędzie umiarkowanych.— Pięćdziesiąt trzech letni dowódzca marynarki *Pilon*, uważany iest za stronnika samowładztwa. — *Rivas*, ma lat 60, a żadnych talentów. — Siedmdziesiąt letni *Mezin* znany iest przez swoię nadzwyczayną prawość, lecz razem i mocne swoie przywiązanie do dawnego. — *Jose Heria*, Radca Kastylii, dzieli swoie zdanie z poprzedzaiącym; ma lat 65. — *Bruno Vallerino* (maiącemu przeszło lat 60) przypisuią w naywyższym stopniu dumę ale i trwożliwość.— Pięćdziesiątletniemu *Parga*, nie zbywa na dobréy woli lecz na energii. — Czterdziesto ośmioletni *Elola* byłby dobrym ministrem Skarbu. — *Pinella* iest pracowity i gorliwy o dobro publiczne. *(G. B.)*

— *(Z listu)* — Stolica używa ciągle nieprzerwanéy spokoyności; iuż iéy nie zaburzaią i na prowincyach tylko zagon łotrowskich band. Tego to rodzaiu nierząd wzięto w Mancha za polityczne poruszenia; a nawet wiadomości otrzymane względem buntu naczelnika Locho nie potwierdziły się.

— Idzie teraz o pożyczkę którą rząd hiszpański ma zaciągnąć od towarzystwa francuzkich bankierów; mówią że podano żądanie 500 milionów fr.

— Minister sprawiedliwości wezwał prowincyą Guipuscoa aby przysłała deputowanego do Madrytu w celu należenia do prac radnéy Junty, którą świeżo utworzono. Wezwanie to, które, iak zapewniaią, miało bydź w iednym czasie przesłane do prowincyy Nawarry, Alawy i Biskai, miało sprawić cokolwiek niespokoyności w Saint-Sebastian o kraiowe przywileia, nie można iednak powiedzieć aby ta niespokoyność dawała powód do iakiéy obawy.

— Zapewniaią że iałmużnik zakonnic w Santiago, który był poprzednio wygnany do klasztoru Cabrera, został niedawno przeprowadzony do madryckich więzień. Zdaie się iż to nastąpiło w skutek odkrytéy korrespondencyi znalezionéy pomiędzy iego papierami która ma związek z Bessièrem i iego stronnikami. Wszyscy roialiści smucą się widząc skompromitowanego tego szanownego duchownego, który dał tysiące dowodów swoiego przywiązania do sprawy króleskiéy, i który w epoce ostatniéy rewolucyi hiszpańskiéy był przymuszony szukać schronienia we Francyi aby uniknąć prześladowania.

— Dnia 18 Września Don *Martinez*, którego uwięzienie zapowiedziano, został poświęcony na Biskupa Malagi przez toledańskiego Arcy-Biskupa.— Pleban S. Józefa Madryckiego odebrał także biskupie namaszczenie.

—Królescy ochotnicy wykonali d. 19 Wrz. wielkie woyskowe obroty w okolicach Madrytu. Wyznaczono iuż z pomiędzy nich pewną liczbę która ma czynić służbę przy Królu Jci od Października b. r. na pamiątkę oswobodzenia Monarchy przez francuzkie woysko. *(Dr. bl.)*

---

z Paryża 1 Października

— Biskup Montpellierski przybył do Paryża dla zasiadania w Kommissyi, która odebrała zlecenie utworzenia statutów, podług których maią bydź urządzone wysokie filozoficzne nauki. Możemy twierdzić, że gdyby Niderlandzki minister przedsięwziął podobny krok tak prosty a razem wypływaiący z natury saméyże instytucyi, niedoznałby tak mocnego oporu ze strony prałatów, z powodu filozoficznego Kollegium w Louvain.

— Ostatnie wiadomości odebrane z Martiniki i Gwadeloupy są dosyć niepomyślne. Dowiaduiemy się iż żółta febra sprzątnęła znaczną liczbę woysk nowo wysadzonych. P. *Grammont d'Asté*, Par Francyi, Pułkownik załogowego korpusu na téy wyspie, padł ofiarą téy okrutnéy choroby.

— Król Jmć Portugalski nadał synowcowi Barona Hyde de Neuville dostoyność Granda Królestwa.

— Powiadaią że stolica Apostolska usiłuie odwrócić Króla Jmci Hiszpańskiego od przywrócenia inkwizycyi. *(Dr. bl.)*

— Sąd policyi poprawczéy w Marmande, skazał P. Jana *James*, na zapłacenie 1,600 franków kary pieniężnéy, za lichwiarstwo.

— U Księgarza Santelet wyszedł krótki Wykład literatury francuzkiéy *(Résumé de la Litterature française)*. Nie będziemy dawać stanowczego zdania o zasłudze tego dzieła; lecz zdaie nam się przytrudną rzeczą, aby w iednym tomie w 18ce można pomieścić uwagi i zasady tyle przynaymniéy literackie, iżby dały rzetelne wyobrażenie téy części naszéy chwały narodowéy. Jakoż nic w istocie nie odznacza lepiéy w naszéy epoce manią robienia zbiorów iak podobne przedsięwzięcia. Jakkolwiek starano się uskutecznić ie ze smakiem, nie może ono bydź niczém innem tylko nomenklaturą autorów i dzieł naszych. *(Dr. bl.)*

— „Podług zdania *gazety codziennéy*, ministeryum, iak wewnątrz tak zewnątrz nie ma innego wsparcia prócz władzy króleskiéy. Dziennik ten zapytuie się potém iaką podporę znayduie władza króleska w swoich ministrach."

„Gazeta codzienna nie postrzega iaką drogę odbyła od czasu iak chwyciła się téy oppozycyi bez celu, któréy przyczyny samaby sobie wytłómaczyć nie mogła."

„Dziennik rojalistowski żąda dla Ministrów innéy podpory prócz Króla, idzie nawet daléy i chce aby sami dostarczyli podpory Królowi! W rzeczy saméy przed kilką laty gdyby powiedziano gazecie co dziennéy, że takie ogłasza zasady, zdziwiłaby się niezmiernie."

„Do tego to ią przywiodła konieczność w któréy się postawiła, opierania się wszystkiemu i zawsze. Rozumie że się opiera Ministrom a opiera się tylko rozumowi, sprawiedliwości, Monarchii i swoim dawnym zasadom!"

„Czymże są ministrowie, ieżeli nie pierwszemi sługami Króla; uważaiąc ich iako administratorów, można osobiście na nich powstawać, ieżeli źle postępuią, gdyż źle służą Królowi i nie dopełniaią swoiéy powinności. Jako doradcy Monarchy dopełniaią obowiązków które trudno iest ocenić, trudniéy osądzić i skontrolować. Monarcha sam prezyduie na radzie; a gdy fałszywym wykładem rzeczy obwiniaią ministrów, iak to czyni gazeta Codzienna: „wasza polityka zewnętrzna iest hańbiąca „dla Francyi, wasz wewnętrzny kierunek „sprzeciwią się sile i pomyślności Francyi." nie iest to oppozycyą, lecz postępowaniem rewolucyynem. *(Et.)*

— Budowy w Palais-Royal iak nayczynniéy się posuwaią i przed zimą po większéy części ukończone będą. Widzieć można z upodobaniem postępy facyaty ze strony podwórza ogrodowego, i wszystko wskazuie że niczego szczędzić nie będą dla uzupełnienia tego wielkiego gmachu, który iest pomieszkaniem iednego z naszych Xiążąt i kolebką sześciu innych, maiących znaleść tam apartamenta ich dostoieństwu właściwe. Te roboty około naprawy i upiększenia są przyczyną że cudzoziemcy i amatorowie sztuk pięknych nie maią wolności odwiedzania apartamentów iako też galeryi obrazów tegoczesnych, którą Xiąże Orleanu wielkim kosztem zebrał, i która w przeciągu lat kilku stanie się prawdziwym pomnikiem chwały naszéy szkoły malarskiéy.

— Opera Meierbera *il Crociato* na drugiém wystawieniu lepiéy była przyiętą niżeli na pierwszém, ponieważ śpiew lepiéy był exekwowany. Dzieło to którego utwór w wysokim stopniu iest dramatyczny i w którém naymniéy piękne kawałki byłyby odznaczaiącemi w innem dziele, coraz to z większém upodobaniem przyymowane będzie, nabywaiąc przez rozbiór i szczegóły coraz większego szacunku u znawców.

— Między płodami przemysłu, wystawionemi w tym czasie w Lille, zastanawia uwagę próbka nici lnianych, przędzonych na machinie, przez P. *Gachet-Curillon*. Wspomnieć należy, iż milion franków wyznaczono za dawnego Rządu dla wynalazcy machiny do przędzenia lnu; ta nagroda nie była nikomu przysądzona i wnosić można że summa do konkursu podana, odebraną na powrót została. Nie żadna przeto chęć zysku tak wielkiego, powodowała osobami, które się oddaią temu rodzaiowi pracy.

„Zakład P. *Gachet-Curillon*, mówi Dziennik Departamentu północny, założony naprzód w Seclin, a niedawno przeniesiony do Lille, zaleca się szczególniéyszą dobrocią płodów swoich, i ulepszeniami które ten biegły fabrykant u siebie zaprowadził. W téy okoliczności, wolał nie mieć zaszczytu wystawienia płodów nadzwyczaynych i wiele kosztuiących, a natomiast ulepszył produkt towaru pospolitego, powszechnie używanego, i który w handlu ogólnym trzyma wielkie mieysce.

„Należy téy części przemysłu nieść wszelką życzliwość, ile że pierwszy materyał z którego się składa, rośnie na ziemi naszéy. Nie można tego zataić, iż ta sztuka iest ieszcze w dzieciństwie: próby i doświadczenia w tym rodzaiu są nader kosztowne."

— Chwalebna gorliwość panuie teraz między mechanikami, do wynalezienia środków nayoszczędnieyszych żeglugi w górę rzek. W tym celu P. *Simonard*, wynalazł niedawno machinę. Dziennik Marsylski tak o tym wynalazku mówi: „Pierwsza próba P. Simonard odpowiedziała iego nadzieiom i oczekiwaniu widzów. Jego machina przyniesie niewyrachowane korzyści dla handlu, i stanie się użyteczniéyszą nawet od statków parowych: iéy naywiększą zaletą iest lekkość która na mieliznach ułatwi trudności w przeprawie. Siła poruszaiąca wzięta od pędu rzeki, pokonywa z łatwością te same pędy przeciwne. Pan Simonard życzy sobie wprzody na wynalazek swóy uzyskać patent swobody na lat trzydzieści; poczém zrobi machinę na wielką skalę. Jeżeli patent uzyska, założy na Rodanie mocny statek, zdolny dźwigać cztéry tysiące cetnarów, i który na zwyczayną wodę odbędzie żeglugę z *Avignon* do *Lugdunu* w dniach sześciu.

— Dziennik *Drapeau blanc* umieścił artykuł „o rządach uważanych pod względem ich rewolucyy i ich instytucyy politycznych." Przytaczamy z niego wyiątek:

„Z podzielenia władzy wynika nieuchronny nierząd. Wykazuie to historya zgromadzeń gminnych, takich iak Stany powszechne, konwencye, Kortezowie; one nic nie ulepszaią i nareszcie zrządzaią wielkie nieszczęście przez to tylko, że się więcéy zaymuią swoiemi prawami aniżeli dobrém narodu.

Czyliż chcemy o to oskarżać szlachtę i duchowieństwo? lecz Parlament, Konwencya, Kortezowie równie iak zgromadzenia ludu w Atenach i w Rzymie, a późniéy śmieszne ich naśladownictwa, dowodzą, że podobne ciała zawsze przyprawiaią kray o zgubę uniesieniem namiętności i gwałtownością środków.

Tak więc równowaga władz, ieżeli nie iest uroieniem, nie może się przez długi czas zachować: doświadczyły tego wszystkie rządy mieszane. Nie może dziać się inaczéy wśród wzburzenia namiętności; chyba że instytucya Monarchiczna lub arystokratyczna lud powściągnie.

Dowiedzioném iest, że pierwotnym przedmiotem politycznego rządu, iest połączenie sił rozrzuconych między indiwiduami dla oparcia się zewnętrznym nieprzyiaciołom, i powściągnięcia namiętności członków społeczeństwa. Kształt rządu który nayzupełniéy tego celu dosięgnie, będzie bez wątpienia naylepszym: iest nim ten który połącza zarazem naywiększą siłę, stałość i regularność, a to iest bez zaprzeczenia kształt monarchiczny.

Monarchiia iest iedynym rządem mogącym się naginać, rozciągać i ścieśniać, stósownie do okoliczności; poruczać swoię władzę lub ią odbierać bez uszkodzania swoiéy zasady bez zamieszania; zastósować swoie działanie do potrzeb chwilowych i z tąż samą łatwością bydź oycowskim, lub samowładnym, ieżeli potrzeba.

Monarchia niekiedy odradza się świetnieyszą i potężnieyszą niż była pierwéy, dla tego że iéy zasada iest prosta, silna, niezmienna i wyraźna. Jakiekolwiek zdarzenie przywraca Monarchią, dostateczném ono iest do iéy utrzymania. Wszyscy znaią iéy zasady; usuwaią one obawę i pretensye prywatnych. Jakoż widziano ią powstaiącą iak Anteusz w Mitologii, z nowemi siłami, czerpanemi od świeżych nieszczęść.

Katastrofy ostrzegaią o nieszczęściach iakie zawsze zrządza upadek Monarchii.

Zalane demokracyą, rządy europeyskie zwróciły się do Monarchii dla spoczynku i szczęścia ludów. Ta różnica rezultatów, wynika szczególniéy z religii. Moralność chrystyanizmu czyni władzę umiarkowaną, osładza obyczaie, odwodzi od zemsty tak strasznéy u pogan i u wszystkich barbarzyńskich ludów.

Oby władcy narodów, mógli utrzymać religią i wyobrażeniom iéy nadać wielki wpływ moralny i polityczny! Bez wątpienia, w obecnym stanie społeczeństwa, niepodobna byłoby wprowadzić teokracyą w ścisłém znaczeniu. Lecz u starożytnych nawet, w Sparcie i w Rzymie na przykład, religia, czyliż niewywierała naywiększéy władzy na czyny rządu? Nie zawierano pokoiu ani woyny i nic stanowczego nie czyniono bez wyroków wróżb i augurów. Jakże niezmiernie wyższym iest Chrystanizm od wszystkich obrzędów pogańskich!

Jakąż więc niezmierną wyższość maią Monarchie chrześciańskie nad państwami starożytności, gdzie Królowie byli prawie zawsze tyranami!

Toż samo ponowiło się za dni naszych, gdy religia znieważona została, lub uważana była iedynie za narzędzie władzy. Religia wywiera prawdziwą władzę iedynie przez wiarę i moralność. Czego ona niezdoła uczynić dla dobra towarzystwa politycznego, iakaż inna sprężyna tego dokaże? Żadna; nawet interes własny, który iest naywyraźnieyszą iako też naytrwalszą z zasad, wyłącznie światowych.

Duch wieku zagraża nam, że chce z interessu zrobić podstawę rządów; niby nas prędzéy nie przywiodło do rozprzężenia społecznego.

Niech naczelnicy działaią tak przynaymniéy, aby interes panuiący był interessem oświeconym, obeymuiącym dobro całego towarzystwa, nie zaś podłym egoizmem który uwodzi, oszukuie i obłąka tych których zaślepił.

Niechay nie spuszczaią z uwagi, że kształt rządu i prawa o tyle są istotne dla szczęścia ludów, o ile uświęcaią wyobrażenia religiyne i zasady moralności publicznéy.

Ciężar panuiących nazbyt byłby wielkim gdyby im Bóg do znoszenia go nie pomagał."

— Papież dotąd iest słaby i cierpi ból dokuczaiący. Lud codzień tłumnie się zbiera do Watykanu dowiaduiąc się o zdrowiu Oyca Ś. — Według ostatnich wiadomości JS. był zdrowszym.

— W czasie wjazdu Ministra woyny do *Le Mans* (dnia 28 z. m.) zestrachany koń wywrócił Prefekta tamteyszego, który we trzy godziny żyć przestał.

— Paziowie Króla Bawarskiego na statku parnym udali się do Rouen i Havre.

— P. Cyril *Lefèvre*, pocztmistrz w Vitry, wydał Obiaśnienie księgi Objawienia Ś. Jana, pod tytułem: *Heptamron*, w któréy wykłada, że źwierze z siedmiu głowami i dziesięcio rogami, znaczy Jansenizm; trzy nieczyste duchy, równaiące się żabom, zastósowywa do protestantyzmu, filozofizmu i ateizmu. Obadwa zaś tysiącletni świadkowie, są Jezuici. (Apoc. XI. 3.)

— W księgarni A. Eymery wkrótce wyydzie z druku edycya kompletnych dzieł *Buffona* w 26 in8o Tomach zalecaiąca się i staranném wydaniem i bardzo umiarkowaną ceną. Ozdobiona będzie portretem autora i 234 rycinami. Cena dla prenumeratorów 142 fr.

— Spór między śpiewaczkami Panią *Fodor* i *Pasta*, tak się zakończył:

Du Plantis rządzca teatru włoskiego ogłosił, iż rola Semirady na następném wystawieniu opery tegoż imienia, z mocy kontraktu przypada na Panią *Fodor*; lecz że to bynaymniéy szkodzić nie powinno Pani *Pasta* którey Benefis na 16000 fr. (24,000) zapewniony; Paryżanie bowiem niechybnie tém ciekawsi będą widzieć ią w teyże saméy roli po drugi raz występuiącą. Z resztą zdaniem znawców muzyki, rola *Arsasy* (dla P. Pasta przeznaczona) naypięknieyszą iest w całéy sztuce.

— Listy z granic Hiszpanii donoszą że Trapista nie umarł, lecz że iest zamknięty w swoim Klasztorze.